

ZJEVENÍ A PŘÍCHOD AUGUSTINIÁNŮ DO SVATÉ DOBROTIVÉ

Přesáhlo by rámeček této přednášky detailně popisovat dobu, v níž byli augustiniánští poustevníci (nebo lidověji augustiniáni) pozváni do českých zemí, tehdy zvaných *Království české*. Velký český král „železný a zlatý“, Přemysl Otakar II. (1253-1278), vládl, byť s přestávkami, rozsáhlému území od břehů Jaderského moře k Baltu; doslovně „od moře k moři“. Rodem vysoce postavený, prostřednictvím matky Kunhuty (+1248) spřízněný s rodem Hohenštaufů, dosáhl titulu českého krále a jeho válečné výpady zahrnovaly tak různorodé strategické oblasti jako patriarchát aquilejský (nynější oblast Friuli v severní Itálii), Rakousko nebo necivilizované hranice s Pruskem v Pobaltí. V r. 1266 byl uchazečem o císařský trůn Richardem z Cornwallu (1257-1272) jmenován „protektorem všech území (Svaté říše římské) na pravém břehu Rýna“. Celkem si Přemysl pod svou vládu podmanil devět oblastí, ale to vše pominulo jeho tragickou smrtí z rukou Rudolfa Habsburského (1273-1291) v bitvě na Moravském poli (Dürnkrut) 26. srpna 1278.

Dříve než tuto obdivuhodnou postavu opustíme, je nutno poznamenat, že jeho význačné vítězství v bitvě u Kressenbrunu (12. června 1260) umožnilo, aby byli augustiniáni pozváni do Čech. Augustiniáni se právě stali oficiálním řádem uznaným několika papeži v době mezi r. 1226 a závěrečným aktem založení, nazvaným *Velké sjednocení*, který byl Papežem Alexandrem (+1261) potvrzen 9. dubna 1256. Touto papežskou listinou byly sjednoceny různé skupiny bratří – některé pod Řeholí svatého Augustina, některé bez ní – ke společnému životu v komunitách; tito sjednocení bratři byli vyzváni k volbě společného představeného (generálního převora), k sepsání pravidel společného života (konstitucí) založených na Řeholi svatého Augustina a k nošení charakteristického černého nebo bílého hábitu. Krátce, nový řád augustiniánů měl zaujmout místo vedle již existujících řádů dominikánského (1216) a františkánského (1223), které už byly do Čech uvedeny dědečkem Přemysla Otakara II., králem Přemyslem Otakarem I. (+1230). 9. ledna 1263 papež Urban IV. (+1264) vyzval Přemysla Otakara II., aby vydal novému augustiniánskému řádu povolení usadit se v jeho Českém království. Nevíme s určitostí, jaká (pokud vůbec) byla králova odpověď, ale víme, že již v r. 1261 byla augustiniánům přislíbena fundace v centrálních Čechách od královského šenka a hradního pána Oldřicha Zajíce z Valdeka.

V *Kronice české* Václava Hájka z Libočan, publikované v r. 1541, čteme:

Oldřich Zajíc z Valdeka zažil prý na svém hradě podivuhodnou příhodu. Probudil se jednou za jarní noci a spatřil u svého lůžka dva vysoké muže ušlechtilých tváří. Ti ho oslovili a vyzvali, aby je následoval. Oldřich poznal, že to nejsou obyčejní lidé a že se tady děje cosi z vyšší vůle. Bez rozmyšlení tedy uposlechl. Když vyšel z komnaty na valdecké nádvoří, stal se zázrak: pana Oldřicha, jako by byl lehounké pírkem, uchopil vánek a nesl vzduchem vysoko nad lesy a pak dál od jeho hradu. Až na jednom místě se pomalu snesl k zemi. Když se z divu vzpamatoval, uviděl opět ony dva muže u sebe. Pak však spatřil další osobu. Na lesní louce stála žena s jasmem ve tváři, jakou nikdy nespatriil. 'Kdo je ta krásná panna?' zeptal se užaslý Oldřich svých průvodců. 'To je ta,

kerou tak často vzýváš na pomoc, Matka Ježíšova. A my jsme učedníci našeho Pána, Petr a Pavel.' Šlechtic padl na kolena a nebyl schopen slova. Matka Boží k němu sama promluvila: 'Oldřiše, toto jest vůle syna mého a má: Na tomto místě dej postavit klášter ke cti mého jména.'

Václav Hájek pak dále říká, že jakmile se Oldřich probudil, vyrazil okamžitě na to místo, které mu bylo označeno ve snu – byla to asi hodina jízdy. Bylo to údolí mezi dvěma potoky, které vytvářelo ostrůvek; tam chtěla Krásná Panna postavit klášter. Svým návratem do hradu překvapil hradní stráž, které ho neviděly odjíždět; tehdy jim sdělil, že to vše je Boží vůle. Týž den Oldřich odjel na Hradčany vyžádat si svolení od krále Přemysla Otakara II., aby mohl vybudovat klášter pro poustevníky sv. Augustina „na ostrově“. 13.5.1263 obdržel Oldřich povolení od biskupa Jana III. z Dražic, které potvrzovalo založení augustiniánského kláštera zasvěceného *Zvěstování Panny Marie*. Bohužel tento „zakládací dopis“ byl odhalen jako padělek.

S jistotou již klášter existoval v r. 1266, což je doloženo dopisem *Ea Quae Iudicio* papeže Klementa IV (+1268), který po zmínce o klášteře *Zvěstování* naléhá na další šíření augustiniánského řádu. V průběhu dalších 150 let, tj. v době vlády císaře Karla IV. (+1378) a jeho syna Václava IV. (+1419) klášter prosperoval. Několik členů Oldřichovy rodiny se rovněž stalo augustiniány. Jeden z nich, Oldřich z Valdeka, se stal kanovníkem svatovítské katedrály v Praze a v r. 1327 daroval klášteře relikvii mučednice sv. Dobrotivé – Benigny (umučené v Kolíně nad Rýnem v r. 453), která byla slavnostně přenesena do kláštera a umístěna do relikviáře v sobotu po Nanebevstoupení Páně téhož roku. Tato pouť se dosud koná každý rok; poutníci přicházejí z celé České republiky.

Dalo by se říci ještě mnoho, ale dostačuje snad skutečnost, že augustiniáni se znovu vrátili na to místo, na které byli pozváni Krásnou Pannou před tak mnoha lety.